

Schilderijen met schakers in hoofdrol zijn schaars

Schaken en kunst is het thema van de expositie en het feestje op zondag van kunsthandelaar en schaker Frank Buunk. Anish Giri (16) zal het die dag opnemen tegen 33 schaakborden.

Door onze redacteur

DIRK LIMBURG

AMSTERDAM, 8 JAN. Schaken en kunst, de combinatie is zeldzamer dan je zou denken. Kunsthandelaar Frank Buunk uit Ede heeft zich er een beetje in gespecialiseerd en wijdt er morgen een feestelijke expositie aan met achttien schilderijen en ruim honderd schaaksets.

Eigenlijk is schaken zelf een vorm van kunst, schaakstukken zijn soms kunstwerken en sommige kunstenaars zijn uitstekende schakers. De beroemdste is Marcel Duchamp, die lange tijd het schaken verkoos boven de kunst. „Het heeft al de schoonheid van kunst – en veel meer.” Het abstracte van het spel fascineerde hem. „Niet alle kunstenaars zijn schakers, maar alle schakers zijn kunstenaars.” Duchamp bereikte als schaker niet de top, maar hij speelde verdienstelijk en schreef er veel over.

Kunsthandelaar Frank Buunk heeft diverse redenen om iets met schaken en kunst te doen. De aanleiding is het 85-jarige bestaan van zijn club, de Edeese Schaakvereniging. Wat ook stimuleerde is dat zijn kunsthandel sinds drie jaar deels gevestigd is in het negentiende-eeuwse Fischerhuis, genoemd naar het plaatselijke notarissengeslacht dat er lange tijd woonde. En Buunk houdt van schaken. „In 1975 werd ik officieus twee-

Schaakspel van Cy Enfield waarmee Spasski en Fischer in 1972 op IJsland speelden.

de van Nederland op een toernooi voor schoolschakers.” Hij schaakt nog regelmatig op *Chess.com*.

Een schaakliefhebber in het Fischerhuis denkt natuurlijk vaak aan de grootste kunstenaar onder de schakers: Bobby Fischer (1943-2008). Voor de expositie van zondag heeft Buunk het gebouw omgedoopt in het Bobby Fischerhuis en naast de schilderijen en schaakstukken ook wat Fischer-memorabilia tentoongesteld. „Fischer was in de tijd van de Koude Oorlog de enige Amerikaan die de Russische grootmeesters via het schaakbord een lesje kon leren. De kranten stonden vol van zijn toernooi tegen Boris Spassky op IJsland. En hoe Fischer dat deed, die man was echt niet normaal: hij bleef gewoon partijen weg. En dan toch in een eindsprint winnen. Hij is absoluut een romantische schaker.”

Dat past prima bij Buunks specialisatie: schilderijen van negentiende-eeuwse romantiek tot moderne meesters als Van Dongen, Breitner en de vroege Mondrian. Schaaksets verzamelt hij sinds 2004 toen hij bij Christie's in Londen in „een vlag van verzamelwoede” ging bieden op de collectie van de Duitse verzamelaar Kaspar Stock. „Ik heb al circa 105 sets, waarvan de helft speelbaar is. De rest is vitrinewerk, want je raakt verward over

welk stuk wat voorstelt, of het is kwetsbaar. Van mijn Japanse spel breekt al een pootje af als je er naar wijst.”

Ook schilderijen met schaken als onderwerp verzamelt Buunk. Al zijn die schaars volgens hem. „Ook in musea zie ik ze niet veel.” De achttien werken op de expositie – ze staan met de schaaksets in een boekje – heeft Buunk de afgelopen zeven jaar verzameld. „In de Pieter Oyens uit 1876 is een belangrijk Nederlands museum geïnteresseerd. Kost 26.500 euro. Het is een spannende compositie waarop behalve de twee schakers een deel van de stelling te zien is. Met een fles wijn ernaast.”

Buunk kocht laatst voor niet zo veel geld op internet een werk uit 1965 van de Duitse schilder Günter Rackwitz waarop twee jongens een oude man inmaken (prijs 7.500 euro). Het mooiste schaakschilderij dat hij ooit had, was een muziekkamer met schakers van Herman Frederik Carel ten Kate, dat hij heeft verkocht voor 47.000 euro. „En ik ken een mooie Isaac Israëls die ik graag had gekocht, maar net te duur was.”

Op het feestje is de Nederlandse Nepalees-Russische grootmeester Anish Giri (16) de eregast. Buunk: „Hij is de meest getalenteerde schaker ooit op Nederlandse bodem.” Giri speelt zondag tegen

Pieter Oyens: 'De schaakspelers' (1876, paneel, 29,8 x 32,6 cm)

33 borden en de bekende schaker Hans Böhm speelt een wisselsimultaan op 12 borden. Ook een stuk of tien topspelers uit de nationale jeugd komen naar Ede, onder wie de twintigjarige Etienne Goudriaan met een rating van 2307, even hoog als Böhm. Giri staat op 2686.

„Vastgoedman Cor van Zadelhoff komt ook schaken”, zegt Buunk. „Hij

krijgt een spel van mammoet voor voor zijn neus, dat ik van Annemarie van Gaahe gekocht: zwarte naakte mannen tegen witte naakte vrouwen. Gemaakt door een Russische beeldhouwer.”

Schaakfeest Simonis & Buunk, Ede. De expositie is alleen op 9/1. Aanmelden en digitale catalogus simonis-buunk.nl